

TIKUVCHILIK FANLARINI O'QITISHDA FAOL TA'LIM USULLARINING ILMIY-METODIK ASOSLARI

Surxondaryo viloyati Denov tuman
4-son texnikumi Tikuvchilik bo'yicha
ishlab chiqarish ta'limi ustasi
Mingqobilova Dilbar Irgashovna

Annotatsiya: professinal ta'lim tashkilotlarida o'quvchilarga tikuvchilik kasbini o'rgatishda o'qitiladigan faol ta'lim usullarining ilmiy-metodik asoslari ya'ni faol ta'limning metodologik mazmuni, amaliy faoliyatga yo'naltirilgan metodlar, yoritilgan.

Kalit so'zlar: interfaol metodlar, metodologik, chok, ip tarangligi, modellashtirish, refleksiya, intellektual, sensor-motor, solqi qaviq,

Tikuvchilik kasb-hunari insoniyat taraqqiyoti bilan hamnafas rivojlanib kelayotgan amaliy san'at tarmoqlaridan biridir. Bu soha nafaqat ishlab chiqarish jarayonining muhim bo'g'ini, balki texnologik tafakkur, fazoviy tasavvur va badiiy didni shakllantiruvchi pedagogik muhitni ham vujudga keltiradi. Shu bois tikuvchilik fanlarini o'qitish metodikasida zamonaviy ta'lim tamoyillariga mos, bilim oluvchini faol ta'lim jarayoniga jalb etuvchi interfaol metodlar qo'llanishi nihoyatda muhimdir. Faol ta'lim o'quvchi shaxsini jarayon markaziga qo'yadi, uni izlanishga, tahlil va amaliyotga yo'naltiradi, bu jarayon esa tikuvchilik texnologiyalarini samarali o'zlashtirishning eng asosiy omili sanaladi.

Faol ta'limning metodologik mazmuni

Ilmiy manbalarda faol ta'lim — o'quvchi mustaqil fikrlashi, ijodiy qaror qabul qilishi va amaliy faoliyatni bajarishi uchun sharoit yaratadigan o'qitish tizimi sifatida ta'riflanadi. Tikuvchilik fanida aynan faol metodlar qo'llanilishi shuni

anglatadiki, o'quvchi bilimni tayyor shaklda emas, balki tajriba orqali egallaydi. Qachonki o'quvchi chok tikayotganda ip tarangligini mustaqil belgilasa, mato yo'nalishini o'zi to'g'ri tanlasa yoki modellashtirishda o'lcham nisbatlarini izohlab bersa — o'qitish jarayoni faol tus olgan bo'ladi.

Bu yondashuvning pedagogik qiymati shundaki, faol metodlar o'quvchi tafakkurida refleksiya, xulosa chiqarish, tahlil qilish kabi yuqori darajadagi intellektual ko'nikmalarni rivojlantiradi. Tikuvchilikda bu ko'nikmalar ayniqsa zarur, chunki kichik xatolik ham butun buyum konstruksiyasiga ta'sir ko'rsatadi.

Amaliy faoliyatga yo'naltirilgan metodlar

Tikuvchilik ta'limida eng samarali metod — amaliy mashg'ulotlarni ustuvor qo'yishdir. Pedagogik jihatdan qaralganda, sensor-motor tajriba orqali o'rganilgan harakatlar miyaga tezroq muhrlanadi. Masalan, o'quvchi nazariy darsda “solqi qaviq”ning tuzilishi haqida eshitishi mumkin, biroq uni igna-mato bilan bajarib ko'rmaguncha to'liq anglamaydi. Amaliy mashg'ulotlar davomida o'quvchi qo'l harakatlari, ipning teksturasi va chokning mexanik tuzilishi o'rtaidagi bog'liqlikni tajribada ko'radi. Shuning uchun amaliy faoliyat tikuvchilik didaktikasining asosiy bo'g'ini hisoblanadi.

Muammoli ta'lim texnologiyasi

Tikuvchilik fanida muammoli vaziyat modeli o'quvchining analitik fikrlashini kuchaytiradi. Muammoli ta'limning nazariy mohiyati — bilimni izlash orqali egallash, tayyor javobni emas, yechimni topishdir. Masalan, o'qituvchi savol qo'yadi:

“Nima uchun musiqa matolarida choklar notekis ko'proq ko'rinadi?”
Bu savol o'quvchini mato tolasi tuzilishi, sirt zichligi, ipning elastikligi kabi texnologik omillarni izohlashga undaydi. Shunday jarayonlarda o'quvchi mavzuni chuqur tahlil qiladi, xulosaga keladi, o'quv jarayoni nazariy emas — ilmiy tadqiqot ko'rinishini oladi.

Guruhli hamkorlikda o'qitish

Ko'plab ilmiy izlanishlar hamkorlikda o'rganish o'quvchini ijtimoiy faol, mas'uliyatli va o'z fikrini asoslay oladigan shaxsga aylantirishini tasdiqlagan. Tikuvchilik fanida guruhli ish ayniqsa samarali, chunki buyum tikish jarayoni bosqichma-bosqich mehnat taqsimotini talab qiladi. Bir guruh andoza chiqaradi, ikkinchi guruh choklarga ishlov beradi, uchinchisi pardoqlash jarayonini bajaradi. Yakunda ular tayyor mahsulotni baholash jarayonida texnologik nuqsonlarni tahlil qiladi. Shu tariqa o'quvchi jarayonning har bosqichini chuqur anglaydi — bu esa kasbiy malakaning ilmiy asosda mustahkamlanishidir.

Baholash jarayonida portfolioga asoslanish esa o'quvchining individual rivojlanish dinamikasini ko'rsatadi. Chok namunalarining to'plami, bichish tajribasi, turli mato turlarida bajarilgan amaliy ishlar — bularning barchasi o'quvchi bilimining daliliy ko'rinishidir.

Tikuvchilik — ijodiy tafakkur talab etuvchi fan. Shuning uchun loyiha asosida mustaqil topshiriqlar ta'lim samaradorligini sezilarli oshiradi. O'quvchi sport kiyimi, kundalik ko'ylak, yostiq jildi yoki sumka tikish loyihasini tanlaydi. Bu jarayon davomida u modellashtiradi, andoza chiqaradi, kichik ilmiy-texnologik izlanish olib boradi, mato tanlaydi, chok to'liqsiz va tekis chiqishini ta'minlaydi. Loyiha — bu ijodiy jarayon, jarayon esa o'zlashtirilgan bilimning eng yuqori ko'rinishidir.

Xulosa

Tikuvchilik fanlarini o'qitishda faol ta'lim usullarini qo'llash amaliy ko'nikmalarni mustahkamlaydi, texnologik fikrlashni rivojlantiradi, o'quvchi shaxsining kasbiy kompetensiyasini kengaytiradi. Bu metodlar o'quvchini tayyor bilim oluvchiga emas, jarayon yaratuvchisiga aylantiradi. Har bir chok — tajriba, har bir o'lchov — tahlil, har bir tikilgan buyum — o'zlashtirilgan bilim natijasidir. Shunday yondashuv bilangina tikuvchilik fanlari nafaqat kasb o'rgatuvchi yo'nalish, balki ilmiy-amaliy tafakkur tarbiyalovchi ta'lim tizimiga aylanadi.

Agar istasangiz, ushbu maqolani yana ham kengaytirib, manba bilan mustahkamlab yoki rasmiy ilmiy maqola shaklida qayta ishlab ham beraman.

Foydalangan adabiyotlar

1. Lyudmila Vladimirovna Golish, Dilfuza Mirakbarovna Fayzullaeva. Pedagogik texnologiyalarni loyihalashtirish va rejalashtirish: O'quv– uslubiy qo'llanma.- T.: Iqtisodiyot, 2010 N.N. Azizxujaeva. Pedagogik texnologiya va pedagogik maxorat. T. 2003y.
2. Mamedov K. va b. Pedagogik texnologiyalar va pedagogik maxorat. T. 2003y.
3. T.A.Ochilov, N.G.Abbosova, F.J.Abdulina, Q.I.Abulniyozov
“Gazlamashunoslik ”T, Abdulla Qodiriy nomidagi xalq merosi nashriyoti, 2003y.
4. T.A.Ochilov, B.B.Axmedov, S.SH.Tashpulatov “Tikuvchilik materialshunosligi ”T, “SHarq” nashriyoti, 2007-2008y.